

UDC: 338.48:379.85

JEL Classification L83, R11, Z32

DOI: [10.31499/2616-5236.2\(35\).2026.356820](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(35).2026.356820)*Olha Sereda, Sumy National Agrarian University**PhD, Associate Professor of the Department of Food Technology and Safety*
 Received 17.02.2026
 Accepted 22.03.2026
 Published 09.04.2026

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУМЩИНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ СПРАВИ ТА РЕСТОРАННОГО ТУРИЗМУ

RECREATIONAL POTENTIAL OF SUMSHYNIA REGION IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF SANATORIUM AND RESORT BUSINESS AND RESTAURANT TOURISM

Анотація: У статті досліджено рекреаційний потенціал Сумської області в умовах прикордонного статусу та обґрунтовано необхідність інтеграції санаторно-курортної справи й ресторанного туризму як взаємодоповнюючих складових регіональної рекреаційної системи. Проаналізовано ресурсні, інфраструктурні та сервісні передумови розвитку, визначено ключові обмеження та запропоновано концептуальну модель формування комплексного оздоровчо-гастрономічного продукту, адаптованого до умов внутрішнього туризму.

Abstract: The article examines the recreational potential of the Sumy region in the context of its border status and substantiates the necessity of integrating the sanatorium and resort sector with restaurant tourism as complementary components of the regional recreational system. In the current conditions of socio-economic transformation and security challenges, the development of internal tourism and short-term wellness formats becomes a strategic priority for border regions of Ukraine. The research is based on a systemic and infrastructural approach to understanding recreational potential, which is interpreted not only as a set of natural and resource-based assets, but also as a dynamic system capable of transforming resources into a comprehensive recreational product through coordinated interaction of service, marketing, and institutional components.

The natural-resource base of the Sumy region, including forests, rivers, favorable climatic conditions, and landscape diversity, creates preconditions for health-oriented and nature-based recreation. At the same time, the sanatorium infrastructure and restaurant sector function largely autonomously, which limits the

formation of integrated wellness and gastronomic offers. The study identifies key constraints hindering effective development, including fragmented infrastructure, insufficient coordination among stakeholders, low level of service modernization, weak territorial branding, and the impact of security-related restrictions typical for border territories.

A conceptual integration model is proposed, encompassing program-product, spatial-infrastructure, event-based, and managerial-marketing dimensions. The model aims to transform the existing resource potential into a competitive regional recreational product by combining medical and wellness services with local gastronomic practices. Particular attention is given to the development of short-term wellness packages, anti-stress recreation programs, and gastronomic events based on local food traditions as tools for increasing tourist attractiveness and strengthening regional resilience. The implementation of the proposed approach is expected to enhance the socio-economic sustainability of the region, stimulate local entrepreneurship, and contribute to the formation of a positive image of Sumy region as a territory of recovery and sustainable recreational development.

Keywords: recreational potential, sanatorium and resort business, restaurant tourism, integration model, border region, domestic tourism, health and gastronomic product, wellness recreation, regional development, tourist infrastructure

Ключові слова: рекреаційний потенціал, санаторно-курортна справа, ресторанний туризм, інтеграційна модель, прикордонний регіон, внутрішній туризм, оздоровчо-гастрономічний продукт, wellness-рекреація, регіональний розвиток, туристична інфраструктура

Постановка проблеми. В умовах трансформації рекреаційних потреб населення та переорієнтації регіонального розвитку на моделі сталого відновлення зростає роль інтегрованого використання рекреаційного потенціалу територій. Сучасний розвиток рекреаційної сфери дедалі більше ґрунтується не лише на наявності природних ресурсів, а й на ефективності взаємодії інфраструктурних, сервісних та маркетингових складових, здатних формувати цілісний рекреаційний продукт, орієнтований на потреби споживачів.

Сумська область характеризується поєднанням значних природно-рекреаційних

ресурсів, наявністю санаторно-курортних закладів та сформованою мережею підприємств ресторанного господарства. Водночас розвиток санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в регіоні відбувається переважно автономно, без належної інфраструктурної та програмно-продуктової координації. Така фрагментарність обмежує можливості формування комплексних оздоровчо-гастрономічних пропозицій і знижує ефективність використання рекреаційного потенціалу регіону.

Особливої актуальності проблема інтеграції санаторно-курортної справи та ресторанного туризму набуває в умовах прикордонного статусу Сумської

області, що зумовлює специфічні безпекові, інфраструктурні та соціально-економічні обмеження розвитку рекреаційної сфери. За таких умов пріоритетними стають формати внутрішнього туризму, короткострокового відновлення та wellness-рекреації, які потребують комплексного сервісного наповнення та узгодженості між оздоровчими й гастрономічними практиками.

У цьому контексті актуалізується потреба наукового осмислення рекреаційного потенціалу Сумської області саме з позиції інтеграційної взаємодії санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як взаємодоповнюючих елементів регіональної рекреаційної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та реалізації рекреаційного потенціалу території у контексті розвитку санаторно-курортної справи та туристично-ресторанної інфраструктури є предметом наукового інтересу сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідників. У новітніх наукових публікаціях рекреаційний потенціал розглядається як інтегрована соціально-економічна система, ефективність якої визначається не лише ресурсною базою, а й рівнем інфраструктурного забезпечення, якості сервісу та управлінських механізмів регіонального розвитку [1-3].

У роботах Павлової С.І., Кравченка О.М. та Бойко М.Г. обґрунтовано методологічні підходи до оцінювання рекреаційного потенціалу регіонів з урахуванням

природних, соціально-економічних та інфраструктурних чинників, а також визначено роль санаторно-курортної сфери у формуванні конкурентноспроможного туристично-рекреаційного продукту [1, 4]. Дослідження Олійник О.В., Шестакова А.В. та Ярмолюк Д.І. присвячені аналізу трансформації рекреаційних і туристичних послуг у постпандемічний та повоєнний період, зокрема зростанню попиту на оздоровчі та гастрономічні форми туризму [5, 6].

Питання інтеграції санаторно-курортної справи з ресторанним і гастрономічним туризмом висвітлюється у працях Мельник Л.Г. та Ковальчук Т.В., де підкреслюється потенціал гастрономічної складової як чинника підвищення привабливості рекреаційних територій і подовження туристичного сезону [7]. В свою чергу закордонні дослідники, зокрема Smith M., Hall С.М. та Puczek L., акцентують увагу на формуванні мережевих рекреаційних систем і синергії між оздоровчим, гастрономічним та культурним туризмом як ключовій умові сталого розвитку регіонів [8-10].

Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що більшість досліджень зосереджується на вивченні рекреаційного потенціалу територій, розвитку санаторно-курортної сфери або гастрономічного та ресторанного туризму переважно як відносно самостійних напрямів. Питання ж їх інфраструктурної, програмно-продуктової та маркетингової інтеграції в межах регіональних

рекреаційних систем залишаються недостатньо систематизованими, особливо щодо прикордонних регіонів України. Зазначене зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на обґрунтування інтеграційних моделей взаємодії санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як інструменту формування цілісного рекреаційного продукту регіону.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою *статті* є наукове обґрунтування інтеграційної взаємодії санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в структурі рекреаційного потенціалу Сумської області шляхом формування концептуальної моделі їх поєднання в межах регіональної рекреаційної системи.

Для досягнення поставленої мети в статті передбачено виконання таких завдань:

- узагальнити наукові підходи до трактування рекреаційного потенціалу регіону з позиції системної та інфраструктурної взаємодії його складових;
- охарактеризувати природно-рекреаційні та інфраструктурні передумови розвитку рекреаційної сфери Сумської області з урахуванням її прикордонного статусу;
- проаналізувати роль санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як взаємодоповнюючих елементів рекреаційної системи регіону;
- виявити ключові проблеми та обмеження інтеграції оздоровчих і гастрономічних послуг у межах рекреаційного простору Сумщини;

- запропонувати концептуальну модель інтеграції санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як інструмент формування комплексного рекреаційного продукту регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні інтеграційної моделі поєднання санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в структурі рекреаційного потенціалу прикордонного регіону. На відміну від існуючих підходів, у яких зазначені сфери розглядаються переважно як відносно автономні складові туристично-рекреаційної системи, запропонована модель враховує прикордонний статус території як визначальний інтеграційний чинник, що формує специфіку попиту, структуру рекреаційних продуктів та напрями сервісної модернізації. У роботі вперше систематизовано напрями інтеграції (програмно-продуктовий, просторово-інфраструктурний, подієвий та управлінсько-маркетинговий) саме в контексті адаптації рекреаційної системи до безпекових та соціально-економічних обмежень прикордонного регіону.

Рекреаційний потенціал регіону є складною багатокомпонентною категорією, що формується в результаті взаємодії природно-ресурсних, соціально-економічних, інфраструктурних та управлінських чинників і визначає можливості території щодо організації рекреаційної, туристичної та

оздоровчої діяльності. У сучасних наукових підходах рекреаційний потенціал розглядається не лише як сукупність наявних ресурсів, а як динамічна система, здатна трансформуватися під впливом змін попиту, рівня сервісу, інституційного середовища та стратегічних пріоритетів регіонального розвитку. Саме такий системний підхід є актуальним для аналізу рекреаційного розвитку регіонів України в умовах післякризових і повоєнних трансформацій.

Сумська область володіє значним рекреаційним потенціалом, основу якого становлять різноманітні природні ресурси, сприятливі для розвитку оздоровчої та відновлювальної рекреації. Територія регіону характеризується наявністю лісових масивів, розгалуженою мережею річок і водних об'єктів, помірно континентальним кліматом, а також природними ландшафтами, придатними для організації рекреаційної діяльності різної інтенсивності. Важливими природними складовими рекреаційного середовища Сумщини є річкові системи та прибережні зони (зокрема річки Десна, Сейм, Псел, Ворскла), що можуть бути використані для формування рекреаційних маршрутів, природоорієнтованого туризму та короткострокового відпочинку. Поряд із природними ресурсами важливу роль відіграють культурно-історичні та ландшафтні об'єкти, які здатні доповнювати оздоровчу складову та формувати комплексний туристичний досвід.

За даними наукових досліджень та регіональних джерел, до початку пандемії та повномасштабного вторгнення на території Сумської області функціонувало близько 37 санаторно-курортних та оздоровчих закладів різного функціонального призначення, серед яких санаторії, санаторії-профілакторії, бази відпочинку та інші оздоровчі об'єкти, що обслуговували рекреантів та туристів. Однак після 2022 року під впливом пандемічних та воєнних чинників відсутня деталізована по роках офіційна статистика щодо зміни їх кількості, а загально регіональна тенденція свідчить про стагнацію або часткове скорочення активної діяльності окремих об'єктів унаслідок безпекових і соціально-економічних обмежень.

Динаміка туристичних потоків у 2020–2023 рр. також демонструє суттєве зниження кількості відвідувачів, водночас фіксується переорієнтація попиту на внутрішній туризм і короткострокові формати відпочинку. У структурі валового регіонального продукту частка сфери тимчасового розміщення й організації харчування має низький відсоток, що засвідчує збереження економічного значення рекреаційного сектору навіть в умовах кризових трансформацій. За таких обставин актуалізується необхідність структурної модернізації рекреаційної системи регіону через інтеграцію санаторно-курортної та ресторанної складових, що дозволяє підвищити додану вартість туристичного продукту,

стимулювати локальне підприємництво та посилити економічну стійкість території.

Наведені показники підтверджують, що рекреаційна сфера регіону має реальну економічну основу, однак її ефективність значною мірою залежить від рівня координації та інтеграції окремих підсистем.

Разом із тим наявність ресурсної бази не забезпечує автоматичного перетворення потенціалу на конкурентоспроможний рекреаційний продукт. Вирішальним чинником виступає інфраструктурна складова, яка

забезпечує цілісність рекреаційної системи, узгодженість функціонування її елементів та відповідність пропозиції сучасним потребам споживачів. У цьому контексті особливої актуальності набуває аналіз взаємодії санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як ключових компонентів рекреаційної інфраструктури регіону.

Для систематизації структури рекреаційного потенціалу Сумської області доцільно виокремити його основні компоненти та їх функціональне значення у формуванні комплексного рекреаційного продукту (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компоненти рекреаційного потенціалу Сумської області та їх функціональне значення

Компонент	Зміст компонента	Роль у формуванні рекреаційного продукту
Природні ресурси	ліси, річки, ландшафти, кліматичні умови	основа для оздоровлення, активного відпочинку, екотуризму
Санаторно-курортна база	санаторії, оздоровчі комплекси, профілакторії, реабілітаційні програми	забезпечує лікувально-оздоровчу спеціалізацію та довготривале перебування
Ресторанна інфраструктура	ресторани, кафе, гастролокації, локальна кухня	формує сервісну цінність, емоційний досвід, гастрономічну ідентичність
Транспортна доступність	дороги, логістика, зв'язок між локаціями	визначає можливість формування маршрутів і туристичних потоків
Подієві ресурси	фестивалі, ярмарки, дегустації, майстер-класи	підвищують впізнаваність території та стимулюють повторні відвідування
Маркетингові механізми	брендинг, просування, партнерства	перетворюють потенціал на туристичний продукт і забезпечують його комерціалізацію

Джерело: складене автором

З огляду на дані у таблиці 1, рекреаційний потенціал Сумщини є системою, в якій природна база формує передумови для розвитку, тоді як інфраструктурні та сервісні елементи визначають практичні можливості його реалізації у вигляді цілісного туристично-рекреаційного продукту.

Окремої уваги в контексті реалізації рекреаційного потенціалу

Сумської області потребує її прикордонний статус, який істотно впливає на характер функціонування рекреаційної системи регіону. Прикордонні території в умовах сучасних безпекових викликів характеризуються підвищеним рівнем ризиків, що знижує інвестиційну активність, обмежує туристичні потоки та формує специфічні вимоги до організації

рекреаційних послуг. Водночас прикордонність Сумщини актуалізує розвиток таких форматів відпочинку, які орієнтовані на короткострокове відновлення, психоемоційну стабілізацію, wellness-практики та внутрішній туризм. За цих умов санаторно-курортна сфера регіону розглядається не лише як сегмент лікувально-профілактичних послуг, а як інструмент відновлення людського потенціалу в ширшому соціально-економічному вимірі. Ресторанний туризм, своєю чергою, здатний підсилювати рекреаційний ефект через формування позитивного емоційного досвіду, використання локальних продуктів і традицій, а також створення “м’яких” культурних практик, що підтримують регіональну ідентичність. Таким чином, інтеграція санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в прикордонному регіоні набуває не лише економічного, а й соціального значення, оскільки сприяє підвищенню якості життя, зміцненню внутрішньої туристичної мобільності та розвитку території в умовах обмежень.

Відомо, що санаторно-курортна справа є однією з ключових функціональних підсистем рекреаційної сфери значної кількості регіонів, діяльність якої зосереджена на наданні лікувально-оздоровчих, профілактичних та реабілітаційних послуг. На відміну від рекреаційної системи в цілому, що охоплює широкий спектр туристичних, культурних і дозвіллевих практик, санаторно-курортні заклади мають

більш вузьку спеціалізацію та регламентований характер функціонування, що визначається медичними стандартами, нормативними вимогами та програмами оздоровлення. Разом з тим ефективність реалізації санаторно-курортної складової значною мірою залежить від розвитку суміжних елементів інфраструктури, насамперед туристичної та ресторанної сфер.

Функціональна структура більшості санаторно-курортних закладів регіону характеризується домінуванням лікувальної складової над сервісною. Зокрема, організація харчування в таких установах здебільшого зводиться до забезпечення дієтичного раціону відповідно до медичних рекомендацій, що розглядається як обов’язковий елемент лікувального процесу, а не як складова повноцінного гастрономічного або туристичного сервісу. У результаті харчування виконує допоміжну функцію і не використовується як інструмент підвищення іміджу рекреаційної дестинації, хоча саме гастрономічний компонент здатний суттєво впливати на загальне враження від перебування, рівень задоволеності відпочивальників та мотивацію до повторного відвідування.

Ресторанний туризм у межах Сумської області має потенціал виконувати інтеграційну функцію між різними елементами рекреаційної системи, однак наразі характеризується переважно локальною орієнтацією та фрагментарною інтеграцією у туристичні маршрути й оздоровчі

програми. Більшість закладів ресторанного господарства функціонує автономно, орієнтуючись на повсякденний попит місцевого населення, що обмежує їх участь у формуванні цілісного рекреаційного продукту регіону. Водночас використання локальних продуктів та регіональних гастрономічних традицій (зокрема сезонних овочів і фруктів, меду, ягід, м'ясних і молочних виробів, страв домашньої української кухні) може стати ефективним інструментом автентифікації туристичного досвіду та підсилення конкурентних переваг регіону.

Аналіз сучасного стану реалізації рекреаційного потенціалу Сумської області дозволяє виокремити низку проблем, які стримують розвиток санаторно-курортної справи та ресторанного туризму як взаємодоповнюючих елементів рекреаційної системи. По-перше, слабка координація між суб'єктами рекреаційної інфраструктури (санаторно-курортними закладами, ресторанами, туристичними операторами, локальними виробниками) зумовлює фрагментарність пропозиції та відсутність єдиного продуктового бачення території. Наслідком є ситуація, коли турист або відпочивальник отримує окремі послуги, однак не формує цілісного рекреаційного досвіду. По-друге, відсутність пакетних оздоровчо-гастрономічних продуктів обмежує можливості залучення туристів, які очікують комплексного сервісу та готових сценаріїв відпочинку. По-

третє, нерозвиненість маркетингових механізмів і територіального брендингу ускладнює позиціонування Сумщини як рекреаційної дестинації на внутрішньому туристичному ринку, що знижує впізнаваність регіону. По-четверте, низький рівень сервісної модернізації частини санаторно-курортних закладів зменшує привабливість оздоровчого відпочинку для сучасного споживача, який орієнтується не лише на лікувальні процедури, а й на комфорт, сервіс, емоційність та сучасні wellness-практики. По-п'яте, нестача подієвих гастрономічних форматів (дегустацій, фестивалів, майстер-класів, ярмарків локальних продуктів) зменшує мотивацію повторних візитів та обмежує можливості гастрономічного туризму як механізму активізації туристичних потоків. Окремим чинником, який суттєво впливає на розвиток рекреаційної сфери області, є безпекові обмеження прикордонного регіону, що потребують адаптації туристичних пропозицій до нових умов.

З метою узагальнення впливу прикордонного статусу на рекреаційний розвиток регіону доцільно визначити ключові виклики та напрями адаптації рекреаційної системи (табл. 2).

Як зазначено у таблиці 2, інтеграція санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в межах рекреаційної системи регіону розглядається як один із ключових напрямів підвищення ефективності використання рекреаційного потенціалу Сумщини. На відміну від ізольованого функціонування

окремих елементів інфраструктури, комплексний підхід передбачає формування єдиного рекреаційного продукту, в якому лікувально-

оздоровчі та гастрономічні послуги взаємодіють і взаємодоповнюють одна одну.

Таблиця 2

Вплив прикордонного статусу на рекреаційний розвиток Сумщини: ключові ризики та напрями адаптації

Прикордонний виклик / обмеження	Прояв у рекреаційній сфері	Напрямок адаптації та інтеграції
Безпечні ризики та нестабільність туристичних потоків	зниження попиту на тривалі поїздки, перевага коротких маршрутів	розвиток програм 1–3 дні, “вікенд-відновлення”, локальні тури
Обмеження інвестиційної активності	повільна модернізація санаторіїв і сервісу	партнерства санаторіїв і ресторанів, розвиток малого бізнесу, локальні гастропроекти
Фрагментарність рекреаційних послуг	відсутність цілісного продукту “оздоровлення + гастрономія”	пакетні оздоровчо-гастрономічні пропозиції, єдині сценарії відпочинку
Низька впізнаваність дестинації на туристичному ринку	слабке позиціонування області як рекреаційної території	брендинг “Сумщина — територія відновлення”, спільне маркетингове просування
Нестача подієвих форматів	низька мотивація повторних візитів	дегустації, ярмарки локальних продуктів, гастро-wellness події на рекреаційних локаціях

Джерело: складено автором

Концептуалізація інтеграційних процесів може бути реалізована шляхом застосування

моделі (рис.1), яка відображає логіку трансформації ресурсної бази у комплексний продукт.

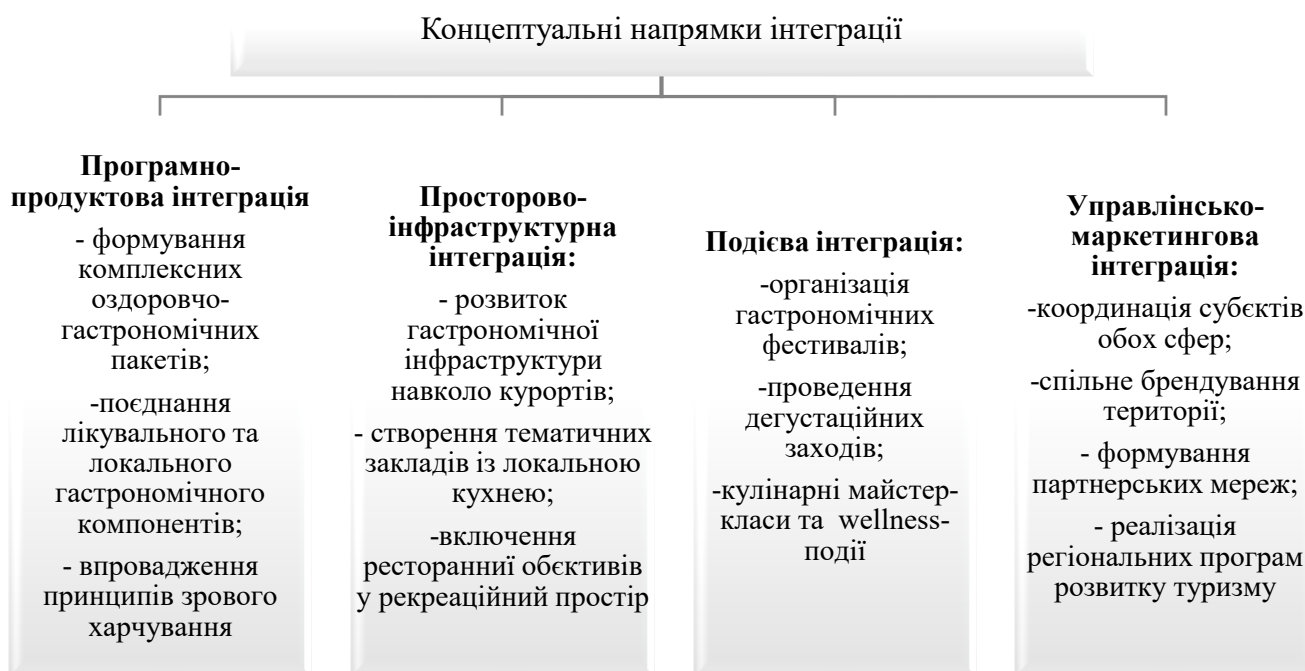

Рис. 1. Модель інтеграції санаторно-курортної справи та ресторанного туризму в межах рекреаційної системи Сумської області

Джерело: складено автором

Відповідно до запропонованої моделі (рис. 1), інтеграція санаторно-курортної справи та ресторанного туризму може реалізовуватися через взаємопов'язані напрями. Першим напрямом є програмно-продуктова інтеграція, що передбачає розроблення комплексних оздоровчо-гастрономічних пакетів, у межах яких харчування розглядається не лише як елемент лікувального режиму, а як частина рекреаційного досвіду з урахуванням локальних кулінарних традицій та принципів здорового харчування. Другим напрямом є просторово-інфраструктурна інтеграція, що передбачає залучення закладів ресторанного господарства до функціонування рекреаційних територій навколо санаторно-курортних об'єктів, створення гастрономічних локацій і тематичних закладів із локальною кухнею. Третім напрямом виступає подієва інтеграція, яка реалізується через організацію гастрономічних фестивалів, дегустаційних заходів, кулінарних майстер-класів і тематичних wellness-подій. Четвертий напрям інтеграції пов'язаний з управлінсько-маркетинговими механізмами, зокрема координацією діяльності суб'єктів санаторно-курортної та ресторанної сфер у межах регіональних програм розвитку туризму, спільним брендуванням рекреаційних територій та розвитком партнерських мереж.

З метою практичної реалізації інтеграції санаторно-курортної справи та ресторанного туризму доцільним є формування

комплексних оздоровчо-гастрономічних продуктів, адаптованих до умов прикордонного регіону та орієнтованих на внутрішній туризм. Такий підхід дозволить перейти від фрагментарного надання послуг до створення зрозумілих для споживача сценаріїв відпочинку, що поєднують відновлення, харчування, емоційний досвід і локальну ідентичність. Прикладом можуть бути формати «Відновлення вихідного дня» (2 дні/1 ніч), що включає короткострокову wellness-програму, базові оздоровчі процедури, прогулянкові маршрути природними локаціями та меню здорового харчування з елементами локальної кухні; «Wellness + локальна гастрономія», що передбачає поєднання оздоровчих практик із дегустаційними сетами, адаптованими до принципів раціонального харчування; «Антистрес-рекреація», що поєднує програми психоемоційного відновлення, релакс-процедури та м'які подієві формати (кулінарні майстер-класи, дегустації, гастрономічні вечори), які підвищують рівень задоволеності відпочивальників і формують позитивний образ території.

З огляду на дані описані вище, зазначимо, що рекреаційний потенціал Сумської області в умовах прикордонного статусу потребує переходу від ресурсно-орієнтованого підходу до інтегрованої моделі розвитку, що поєднує санаторно-курортну спеціалізацію з сучасними сервісними та гастрономічними практиками. Ключовим обмеженням

ефективної реалізації потенціалу регіону є фрагментарність рекреаційної інфраструктури та недостатній рівень координації між учасниками туристично-рекреаційного ринку, що ускладнює формування цілісного конкурентоспроможного продукту. У таких умовах інтеграція санаторно-курортної справи та ресторанного туризму виступає перспективним напрямом підвищення туристичної привабливості Сумщини, оскільки забезпечує створення комплексних оздоровчо-гастрономічних пропозицій, адаптованих до запитів внутрішнього туризму та актуальних безпекових викликів. Реалізація запропонованих підходів сприятиме зміцненню рекреаційної функції регіону, підвищенню якості сервісу та формуванню позитивного іміджу Сумської області як території відновлення й сталого рекреаційного розвитку.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у напрямі, що досліджується. У ході дослідження встановлено, що рекреаційний потенціал Сумської області характеризується значною природно-ресурсною базою та наявністю санаторно-курортної інфраструктури, однак його реалізація стримується

фрагментарністю взаємодії між оздоровчими та гастрономічними складовими регіональної рекреаційної системи. Доведено, що в умовах прикордонного статусу інтеграція санаторно-курортної справи та ресторанного туризму набуває стратегічного значення як інструмент підвищення туристичної привабливості, формування комплексного рекреаційного продукту та зміцнення економічної стійкості регіону.

Обґрунтовано доцільність впровадження програмно-продуктової, просторово-інфраструктурної, подієвої та управлінсько-маркетингової інтеграції, що дозволяє перейти від ресурсно-орієнтованої моделі розвитку до системної концепції формування оздоровчо-гастрономічних пропозицій, адаптованих до внутрішнього туризму та безпекових викликів.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з розробленням методики кількісного оцінювання інтеграційного ефекту взаємодії санаторно-курортної та ресторанної сфер, а також із моделюванням економічної ефективності комплексних оздоровчо-гастрономічних продуктів у структурі регіонального розвитку.

References:

- Pankiv, N., & Pisotskyi, B. (2024). *Turystychno-rekreatsiynyi potentsial yak faktor staloho rozvytku terytorialnykh hromad. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 336(6), 349–362. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-56> [in Ukrainian]
- Kravtsiv, V. S., & Hryniv, L. S. (2021). *Rozvytok rekreatsiynoho potentsialu rehioniv Ukrainy v umovakh transformatsii ekonomiky. Rehionalna ekonomika*, 99(1), 5–15. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-1-1> [in Ukrainian]
- Melnyk, L. H., & Kovalska, L. L. (2022). *Transformatsiia turystychno-rekreatsiynoi systemy rehionu v umovakh suchasnykh vykykiv. Ekonomichni innovatsii*, 24(3), 112–120. <https://doi.org/10.31520/ei.2022.24.3.112-120> [in Ukrainian]

- Boiko, M. H. (2021). Turystychno-rekreatsiinyi rozvytok rehioniv Ukrainy: Instytutsiini ta infrastruktturni chynnyky. *Ekonomika ta derzhava*, 11, 72–78. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.11.72> [in Ukrainian]
- Oliinyk, O. V., & Shestakov, A. V. (2023). Rekreatsiini posluhy v umovakh pisliakryzovoi transformatsii ekonomiky. *Turizm i hostynnist*, 1(3), 45–53. <https://doi.org/10.31866/2786-7898.1.2023.279156> [in Ukrainian]
- Yarmoliuk, D. I. (2022). Hastronomichnyi turizm u systemi rehionalnoho rozvytku. *Visnyk KNTEU*, 141(5), 87–98. [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)07](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)07) [in Ukrainian]
- Björk, P., & Kauppinen-Räsänen, H. (2021). Exploring the multi-dimensionality of gastronomy tourism. *Tourism Management*, 83, 104229. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104229> [in English]
- Dwyer, L. (2021). Tourism development and sustainable well-being: A beyond GDP perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(2–3), 361–377. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1825457> [in English]
- Hall, C. M. (2022). *Tourism and regional development: New pathways*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003180365> [in English]
- Ratten, V. (2023). Wellness tourism: Trends and innovations. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 24–32. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.11.005> [in English]
- UNWTO. (2023). *Gastronomy tourism and local development*. World Tourism Organization. <https://doi.org/10.18111/9789284424392> [in English]
- Zhang, J., & Zhang, Y. (2022). Infrastructure investment and regional tourism development: Evidence from panel data analysis. *Sustainability*, 14(9)*, 5481. <https://doi.org/10.3390/su14095481> [in English]